

**Emberarcú VAGY növekedés?
- Rendszerszemléletű felderítés az áttöréshez -**

Balogh Péter, óraadó tanár
ELTE Természetföldrajzi Tanszék, baloghpete@elotisza.hu

Kulcsszavak:

a két valóság modellje, helyes szemlélet, a rendszerek anatómiája és működése, a fenntarthatóság értelmezései, az emberarcú gazdaság elemei

Azt tapasztaljuk, hogy a konferencia felhívásában is megjelölt két modell, a gazdasági növekedés paradigmája és az emberközpontú gazdaság, mint két külön világ áll szemben egymással, és bár általánosan megfogalmazódik az igény, hogy „egyre inkább szükséges lenne” az *áttörés* – ahogy a szekció leírása fogalmaz –, mégis a változásnak, azaz a megoldásnak rendszerszerű lehetetlensége látszik.

Az előadás címe kettős értelmű: egyrészt kiemeli a két legfontosabb jellemzőjét a kétféle modellnek, azaz rendszernek (az egyiknek növekednie kell, a másik emberarcú); másrészt megszólítja a jelenlegi paradigmát, nyíltan teszi fel az alapkérdést: vajon lehet-e a növekedés emberarcú? Az alcím ígérete szerint az előadásban az áttörés lehetetlenségére adunk magyarázatot, egyszersmind feltérképezzük a teendőket, vagyis az elérendő célokat, az emberarcú gazdaság elemeit. Ezek az eredmények az ártéri tájgazdálkodás, azaz a fenntartható területi vízgazdálkodás és tájhasználat Tiszai-alföldre vonatkozó koncepciójának kutatása során kristályosodtak ki, és az ELTE-TTK kínálatában jelennek meg részletesen kibontva, és hitünk szerint hozzájárulhatnak a konferencia, illetve a szekció sikeréhez.

Az előadás bevezetéseként megállapítjuk, hogy két valóság („realitás”) van: a jelenlegi közmegegyezéssel városi valóság falain túl van egy másik valóság is: a Természet eredendő valósága. A két valóságot vázlatosan jellemezzük, rendszerszemléleti vizsgálat alapján és a fenntarthatóság mércéjén. A vizsgálathoz javasoljuk a *helyes* szemléletet, ami sajátos földrajzi alapú módszertan, rendszerelméleti alapokon és eredményekkel. Ezek után az energiához és a technológiához való viszony alapján a fenntarthatóságnak három értelmezését különítjük el és megállapítjuk, hogy melyik milyen arcát, illetve harcát hozza elő az embernek; míg végül 3+2 feltételt jelölünk meg, ami szükséges a fenntarthatósághoz, egyben egy emberarcú gazdaság kiépítéséhez.